Banken i St Beddinge Vemmenhögs Härads sparbank

Friherre Carl Adam von Nolcken Jordberga tog initiativ till bildande av den första sparbanken i Vemmenhögs härad, han var intresserad av allmogens sociala situation och var den som väckte intresset för sparbanksidén.

Carl Adam von Nolcken
Målning av J V Gertner
Foto SPA

År **1847** tog han ett eget ansvar och lät kungöra i häradets kyrkor att han för insättarnas räkning tog emot penningbelopp för insättning i Ystads sparbank. Redan året efter, den 15 november, kallades några av traktens mera bemärkta män att sammanträda på Anderslövs gästgivaregård för överläggningar om inrättande av en sparbank i Vemmenhögs härad.
Samma år var Vemmenhögs Härads Sparbank verklighet med von Nolcken som självskriven ordförande. Under åren 1849 fram till von Nolckens död 1857 hölls de månatliga samman-trädena på Jordberga slott, där förvarades också sparbankens kassakista.

20 år efter von Nolckens död flyttades kassakistan till Anderslövs Gästgivaregård. Tiden var mogen för ännu en sparbank i Vemmenhögs härad. År 1874 hade Malmö – Ystad järnvägen öppnats för allmän trafik. Detta bidrog till att handel försköts till järnvägsstationerna så också i Skurup som blev handelsort för Beddinge, Jordberga och Ö Vemmenhög i söder. Järnväg byggdes också mellan Ystad och Simrishamn och mellan Trelleborg och Rydsgård.

I slutet av 1870-talet föreslogs att Anderslövs banken skulle ha en filial i Skurup under förutsättning att direktionen var villig att utöka sin tjänstgöring. Den kom igång med öppethållande varje stor torgdag, tredje fredagen i varje månad. De styrelseledamöter som bodde i Skurupstrakten fick sin tjänstgöring förlagd till Skurupsbanken. Denna filial verkade i tre år till den 16 oktober 1881.
Under sommaren samma år hade man gått ut med teckningslistor för tecknande av en grundfond med minst 10 kronor per person. Initiativtagare var godsägare, präster, större och mindre jordbrukare, köpmän och en tidningsman (Paul Asp) Den nya banken konstituerade sig som Skurups- och kringliggande socknars sparbank med Herr Possessionaten W Dahl Thorsjö som ordförande.
Bland dem som tecknade sig från början var Per Hansson Tullstorp, och från St Bedinge, Ola Hansson, Påhl Andersson och landstingsman Hans Nilsson Brunsbo, alla lantbrukare. Ordfö-

rande i styrelsen var en period Hans Nilsson Brunsbo. 1886 tillkom lantbrukare Hans Persson 28 St Bedinge
Den nya Skurups sparbanks ordförande var vice ordförande i Anderslövs sparbank fram till 1882. De båda bankerna hade gemensam sekreterare. Redan samma år ändrades namnet till Wemmenhögs Härads nya Sparbank.

1883 ansågs att man behövde en egen lokal i Anderslöv med brandfritt valv varpå mark inköptes och bygge av hus till banken påbörjades.
Sparbanks direktionen bestod av 16 ledamöter däribland lantbrukaren, kommunalnämndsordföranden Per Hansson från Tullstorp åren 1893-1920. En annan Tullstorpsbo var lantbrukaren Nils Jakobsson 1893-1897.
Det blev flera byten på ordförandeposterna genom dödsfall. År 1922 utsågs lantbrukaren Nils Olsson St Beddinge till ordförande, en post han innehade till 1927 då även han dog.
I styrelsen för 1925-1932 finns lantbrukare Anders Olsson i Beddinge 36 med. Därefter finns inga Beddinge- eller Tullstorpsbor med som Skurups Sparbanks huvudmän.

1903 fick Skivarp avdelningskontor och 1911 var det S Åbys tur.

1920 fattades beslut om att det tills vidare ej medgavs större uttag än 2 000 kronor i månaden, motiveringen var nuvarande penningknapphet.

1925 beslöt styrelsen att inrätta ett avdelningskontor i Bedinge. Detta kom ej tillstånd, eftersom länsstyrelsen avslog begäran. Skurups sparbank befarade konkurrens. Andra orter som också blev aktuella med egna banker för sparandes främjande var Ö Torp, Klagstorp och L Beddinge.

På Världsspardagen **1926** gavs det första numret av Lyckoslanten ut. Målet med denna barntidning var att ge de svenska skolbarnen en grundläggande fostran i ekonomiskt tänkande och handlande.

Flera personer i Tullstorp, Källstorp och L Beddinge gjorde ny framställan om avdelnings-kontor i St Beddinge med motivering att det var långt till huvudkontoret i Anderslöv.
Den 27 december 1926 beviljade Länsstyrelsen tillståndet. Samma år hade Olof Nilsson byggt huset som banken köpte för kontoret.

1927 beslöt styrelsen om sparpropaganda. Av sparbankens nettovinst avsattes 5 000 kronor till sparsamhetens befrämjande. Varje skolbarn i småskolan inom vissa av sparbankens verksamhetsområden fick en motbok med 5 kronor insatta. Under förutsättning att innehavaren själv satte in 5 kronor fram till 18 år ålder då man fick disponera medlen. Om så inte hade skett återtog banken grundkapitalet jämte ränta. Skolsparbössor tillkom.

1939 vidtogs beredskapsåtgärden för att förflytta sparbankens lånehandlingar och förteckningar över obligationer till Hjo sparbank. Året efter köpte Skaraborgs och Älvsborgs län en fotografiapparat som Vemmenhögsbanken kunde få disponera, för att man enkelt kunde få en bestyrkt kopia på handlingar.

1942 Banken överlämna en sparbanksbok med insatta 5 kronor till alla nyfödda barn inom bankens verksamhetsområde.

1945 meddelade kungliga Sparbanksinspektionen genom cirkulär att sparbankerna kunde upphöra med de, alltsedan krigsutbrottet 1939, vidtagna beredskapsåtgärderna.

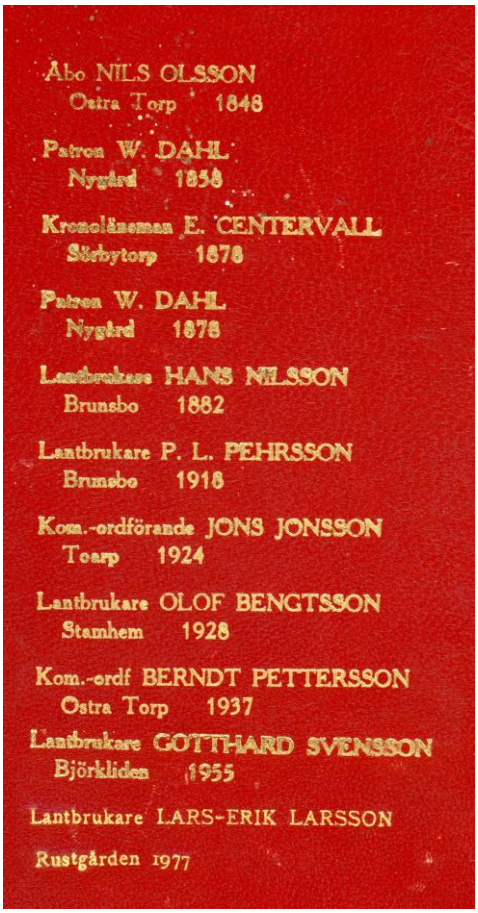

31 mars 1976 stängdes banken i St Beddinge. De då anställda banktjänstemännen Inez Carlsson och Elsa Pettersson förflyttades till Klagstorps sparbank. Båda hade betjänat banken i åtskilliga år och kände sina kunder väl.

Sist i boken om Skurups sparbank finns ett kapitel: *De som verkat och verkar.*
Här nämns flera namn från bygden. Prosten L G Palmqvist Tullstorp, åborna Jöns Jönsson, Lars Persson, Hans Olsson Beddinge var med bland bankens stiftare. Andra namn som nämns åbo Nils Bruhn Brunsbo, åbor Jeppa Larsson och Ola Larson, musikdirektör Göransson samtliga Tullstorp.Bankens huvudmän har varit hovpredikant Johan Wallin och nämndeman Ola Svensson Kronedal,
Pehr L Persson Brunsbo, lantbrukare Nils Andersson, och Olof Petrici St Beddinge.

Uppgifterna hämtade ur Skurups Sparbank 1881 – 1931. Skurups Sparbanks Jubileumsbok 1932 - 2002